

JOURNAL of SOCIAL and HUMANITIES SCIENCES RESEARCH (JSHSR)

Uluslararası Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma Dergisi

Received/Makale Geliş 13.02.2021
Published /Yayınlanma 31.03.2021
Article Type/Makale Türü Research Article

Citation/Alıntı: Can, A. (2021). Küresel egemen sistemin bir enstrümanı olarak Netflix. *Journal of Social and Humanities Sciences Research*, 8(67), 812-822.
<http://dx.doi.org/10.26450/jshsr.2400>

Doç. Dr. Ali CAN

<https://orcid.org/0000-0002-5089-209X>

Karamanoğlu Mehmetbey Üniversitesi, UBYO, Yeni Medya Bölümü, Karaman / TÜRKİYE

KÜRESEL EGEMEN SİSTEMİN BİR ENSTRÜMANI OLARAK NETFLIX* NETFLIX AS AN INSTRUMENT OF THE GLOBAL SOVEREIGN SYSTEM

Issue/Sayı: 67

Volume/Cilt: 8

jshsr.org

ISSN: 2459-1149

ÖZET

Gerek Ana-akım gerekse Eleştirel Kitle İletişim kuramcılarına göre medyanın en önemli işlevlerinden birinin kültür oluşturma işlevi olduğu ortaya konulmuştur. Bu bağlamda küreselleşen kapitalist sistemin toplumlar üzerindeki ideolojik ve kültürel egemenliğin sağlanmasında çok önemli bir rol oynadığı da göz ardı edilemez. Küresel yayın yapan kitle iletişim araçları ve yayın platformlarını küresel egemen sistemin yeni dünya düzeni planının bir parçası olmadığını düşünmek de mümkün değildir. 500 yıldır devam eden zihinsel bir dönüşüm hareketinin -modern/seküler zihniyetin küresel düzeyde egemen olma çabası- çağımızda, dijital ortamlarda geçmiş yüzyılın stratejilerini dönüştürerek ve geliştirerek farklı ve yeni bir toplumsal cinsiyet kültürünü medya içerikleri ile yıkarak ve ikame ederek dayatmaktadır. Netflix kitlelere kapitalist emperyalizmin ideolojik değerlerini özellikle genç kuşakların tüketimine yeni bir dil ve formatta sunmaktadır. Eşcinsellik ve klasik aile yapılarını tartışmaya açan temalarla; her bir dizi ve sinema filminde geleneksel yapıların içinden çarpık cinsellikler çıkararak doğal bir davranışmış gibi masumlaştırmaktadır. Netflix Yeni Dünya Düzeninde sapkın arzuların normalleştirildiği ve her alanda liberalleştirilmiş bir toplumun inşası için küresel gösteri alanı işlevini yerine getirmektedir. Fetişist içeriklerle bir taraftan genç kuşakların ergenlik sorunlarına farklı anlamlar yüklerken diğer taraftan onların sapkın davranışlarını "olağanlaştıran", "meşruluk" ve "hoşgörü" üretmektedir. Bu çalışmada bazı Netflix dizileri (Filmleri) Eleştirel İletişim Teorileri temelinde çözümlemesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Netflix, Yeni Dünya Düzeni, Eşcinsellik, Küresel İdeoloji.

ABSTRACT

According to both Mainstream and Critical Mass Communication theorists, it is known that one of the main functions of the media is creating a new culture. In this context, it cannot be ignored that the media plays an important role in ensuring the ideological and cultural dominance of the globalizing capitalist system over societies. It is not possible to think that global broadcasting mass media and broadcasting platforms are not part of the new world order plan of the global dominant system. A mental transformation movement that has been going on for 500 years-the attempt to dominate the modern / secular mentality at the global level-imposes a different and new gender culture by transforming and developing the strategies of the past century in digital environments by destroying and replacing it with media contents. Netflix presents the ideological values of capitalist imperialism to the masses in a new language and format, especially for the consumption of young generations. With themes that open up homosexuality and classical family structures to discussion; In each TV series and movie, he innocents him as a natural behavior by extracting distorted sexualities from traditional structures. Netflix serves in the New World Order as the global showground for the construction of a society in which perverse desires are normalized and liberalized in all areas. On the one hand, it gives different meanings to the adolescent problems of the young generations with fetishist contexts, on the other hand, it produces "legitimacy" and "tolerance" that "normalize" their deviant behaviors. In this study, some Netflix TV series (Movies) will be analyzed on the basis of Critical Communication Theories.

Keywords: Netflix, New World Order, Homosexuality, Global Ideology.

* Bu makale 18-20 Aralık 2020 tarihinde "International Communication, Economy, Organization and Social Sciences Congress" de bildiri olarak sunulmuştur

1. GİRİŞ

Tarihsel süreç içerisinde her daim bir devletin /toplumun süper güç olarak diğer devletlere/toplumlara karşı üstünlük sağladığı görülür. Bu güç diğer toplum ve devletleri her açıdan kendi egemenliği altına almış veya almaya çalışarak kendi değer ve çıkarları doğrultusunda yönlendirmiş ve yönetmiştir. Amaç sömürü, elde ettiği üstünlüğün sürdürülmesi ötekileri kendine benzeterek veya onları toplumsal yapıları bozarak kendisi için bir tehdit olmaktan çıkarmaktır. Zygmunt Bauman, postmodern gücü akışkan veya geçici bir şey olarak tanımlar. Ona göre, postmodern toplumda elektronik sinyallerin hızıyla hareket eder ve zamandan ve mekandan bağımsızdır. Bu güç durumunu "post-panoptik" * olarak nitelendiriyor. Sosyal koşullar ortamında ve tahakküm uygulamasında somutlaşır. Postmodern çağda dünyayı yönetenler, küresel alanda özgürce hareket edebilen ve bunu yapacak ekonomik, yasal ve sosyal kaynaklara sahip olanlardır (Bauman, 2003).

Bu güç ilişkileri ve egemenlik savaşları sahada özellikle askeri, ekonomik, siyasi ve kültürel düzeyde gerçekleşmektedir. Bunlardan kültürel olan, yumuşak güç olarak adlandırılır. Yani enformasyon aracılığıyla toplumların kültürel ve zihinsel yapılarına yönelik olarak sürdürülenidir. Bu savaş enformasyon veya bilgi çağı/toplumu olarak adlandırılan günümüzde, küresel düzeyde egemen kapitalist güçlerin mülkiyetinde olan ve neo-liberal dünya görüşüne göre uluslararası, dijital iletişim teknolojileri tabanlı yayın yapan kitle iletişim araçları üzerinden yapılmaktadır. İletişim ilişkileri hiç şüphesiz güç ilişkileridir (Bourdieu, 2015: 41). Kültür, toplumların var oluş süreçlerinden bir tanesi ve değer taşıyıcıdır. Kültürün her ne kadar çok sayıda tanımı olmakla birlikte toplum kuramcıları Erwing Goffmann ve Gardiner'e göre gündelik yaşam pratikleridir. Kimliğin bir kültürel yaşam alanı içinde oluştuğunu dikkate aldığımızda, kişisel benlik bu gündelik pratikler içerisinde oluşur. Erwing Goffmann "Benliği belirli mekânlarda gerçekleşen performansların bir derlemesi olarak görür" (Bennett, 2005:14). Enformasyon çağı diye adlandırılan içinde bulunduğumuz çağda, bireyler gündelik yaşama ilişkin bilgileri ve toplumsal etkileşimi artan bir yoğunlukla kitle iletişim araçları üzerinden edindikleri inkar edilemez bir gerçektir. İngiliz Kültürel Çalışmalar'ın en etkili isimlerinden Raymond Williams (1958), "geç modernitede bireyler kendi kimliklerini giderek daha çok kültür ve medya endüstrilerinden alınmış imgeler ve nesnelere kullanarak şekillendirdikçe, homojen bir varlık olarak kültür kavramını ya da diğer deyişle ortak gündelik dünya anlayışının temelini oluşturan -bütün bir yaşam biçimi- ni (aktaran: Bennett, 2005:) muhafaza etmek de zorlaşır" der. Bu durumda, kültür ve kimlikleri yerel ve geleneksel kadim toplumsal değerler değil, daha çok küresel kültür endüstrilerinin ürünlerinin dağıtıldığı ve tüketildiği küresel kitle iletişim süreçlerinin sağladığı sosyal ortamlar inşa etmektedir. Lull'a göre, "geç modern bireyler için kimlik, çeşitli referans noktaları ile bağlantılı olarak oluşturulur. Bu referans noktalarının bazıları yerel kültürel bağlamlara gömülürken, diğerleri küresel medya ve kültür endüstrilerinden gelir" (Lull, 1995; aktaran: Bennett, 2005:16). Gündelik yaşam pratiklerinin küresel hareketliliğin (mobility) artışıyla zaman ve mekan kavramının anlamının değiştiği, ulusal sınırların göreceli ve geçişken bir duruma geldiği günümüzde kültürel değişim, küresel bağlamda homojenleşme bu hareketlilik içerisinde gerçekleşmektedir. "Bir zamanlar görece durağan, etnik olarak homojen topluluklarla birlikte açık bir biçimde sınırı çizilmiş gündelik hayatın "uzamları" ve "mekânları" günümüzde son derece çoğul ve çekişmelidir; yer değiştirme ve kültürel melezleşme süreçleriyle devamlı tanımlanıp, yeniden tanımlanmaktadır" (Bennett, 2005: 16; URL1). Netice itibarıyla, kültürel kimliğin artık yerel, durağan, "homojen" geleneksel yapı üzerinden değil, küresel medya ortamlarında edinildiği ve dönüştürüldüğü gerçeği inkar edilemez bir olgudur.

2. ÇALIŞMANIN SORUNSALI

Global Köyde insanlar dijital kitle iletişim araçları üzerinden birbirine bağlanmıştır. Bu köyde medya zaman ve mekan kavramının dışına çıkarak bütün toplumlara eş zamanlı kolektif haberdar olma ve algılama olanağı vermiştir. Dünyanın hakimi uluslararası firmalardır. Dolayısıyla küresel medya da bu firmaların mülkiyetindedir. Hiçbir iletişim aracı yansız değildir; yani bu firmalar iletişim araçları

* Panopticon (yunanca "παν pân" kelimesinden gelmektedir."Hepsini görmek" anlamındadır). İngiliz bilim insanı Jeremy Bentham'ın hapisane yapımı ve benzeri kuruluşlar için eş zamanlı tek bir gözlemci tarafından birçok insanın gözlemlenmesine ilişkin kullandığı bir kavram.

üzerinden bütün dünyadaki düşünce yapılarını da etkilemektedirler. Gümüz global köyünde bütün geleneklerden kopmuş ve küresel egemen sistemin (Yeni Dünya Düzeni) değerleri hakimdir.

Bu bağlamda dünyanın en büyük yeni bir dilsel tasarımla küresel yayın yapan Netflix'in yayın içerikleri ile toplumların yerel ve geleneksel kültürel yapılarının parçalanarak, yerleşik değerler tartışmaya açılmakta ve özellikle toplumsal çoğulcu (Lezbiyen, Gay, Biseksüel, Trans ve İnterseks [LGBT]) cinsiyet ilişkileri rol modeller ve hikayeler üzerinden örtük ve aleni olarak meşrulaştırılmaktadır. Öyle ki, Netflix bunu kurumsal bir politika haline getirmiştir.

3. KURAMSAL ALT YAPI

Kitle iletişim araçlarına teknolojik determinizm açısından bakan bilim insanlarından McLuchan ve Powers "Dijital çağda insanların bireysel kimliklerini kaybedeceklerini, elitistler de dahil olmak üzere anonim şirket türü bir oluşum içinde herkesin robotik bir rolü olacağı ve insanların bu enformasyon seli içinde düşünemeyeceğini" iddia eder (aktaran Altay, 2005:45).

Medyaya eleştirel açıdan bakan Frankfurt Okulu temsilcilerinin yaklaşımlarına göre ise egemen sınıf iktidarını kurarken, bir taraftan fiziksel güç diğer taraftan ise kültürel ve ideolojik araçlar kullanır. Kapitalizm evrensel ve toplumsal bir biçimlendirme tasarımıdır. Tüketim ve boş zaman etkinlikleri sermayenin kontrolündedir. Sermayenin amacı tüketici, eleştirel akıldan yoksun pasif bir kitle inşa etmektir. Kültür endüstrilerinin (medya ve eğlence sektörü) amacı buldukları durumdan memnun, tek amacı zevk ve eğlence olan tüketiciler üretmektir. Bu tür tüketicilerin var olabilmesi için ise yerel ve yerleşik kültürel değerlerden koparılması gerekmektedir.

Ayrıca medyaya ekonomi politik açıdan yaklaşan kuramcılar, medya ve kültür endüstrileri kapitalist sınıfın mülkiyetindedir ve kapitalist üretim ilişkilerinin sürdürülmesinde ekonomik ve ideolojik görevler icra ederler. Bu kurumlar kapitalist pazar ekonomisinin ve neo-liberal siyasal otoritelerin belirlediği ortamlarda faaliyetlerini sürdürmektedir. Bu yapılar içinde üretilen kültürel ürünler ve içerikler birer emtiadır ve üretimi, dağıtımı, tüketimi egemen yapının kurallarına bağlıdır.

4. BİR KİTLE İLETİŞİM ARACI OLARAK NETFLIX TV

Netflix, Nisan 1998'de piyasaya çıktığında, İnternet videosu emekleme aşamasındaydı. 18 yıl sonra Netflix, ilk gerçek küresel İnternet TV ağı haline geldi. Dijital ortamda yayın yapan Netflix Film sağlayıcısı; 1998'de talep üzerine kargo ile video gönderen (Video-on Demond) bir şirket iken bugün en az dünya çapında 300 milyon abonesi olan bir şirket haline gelmiş ve yıllık cirosu 20 milyar doları bulmaktadır. Netflix internet üzerinden kesintisiz dijital video yayımlayarak başladığı faaliyetine yapısal ve dağıtım mecrası açısından bir dönüşüm yapmanın yanı sıra gerek senaryo ve program içeriği gerekse yeni yayın stratejileri açısından yenilikçi bir çıkış yapmıştır. Bu ise onu dünyada kendi sektöründe ilk sıraya oturtmuştur. Netflix yayın politikaları açısından bilindik bir kitle iletişim aracı değildir. Netflix toplumsal tabuları yıkan ve özellikle cinsellik, uyuşturucu, söylemleri ve Z kuşağı diye adlandırılan yeni nesilleri geleneksel değerlerinden kopararak yeni bir toplumsal ilişki biçimi inşa etmek istemektedir. Toplumun çoğunluğu bu tür ilişki ve alışkanlıkları onaylamasa da sürekli karşılaştığı için normal ve doğal karşılanmaktadır.

Netflix yayınları filmlerin bilindik haliyle yayınlanmasının yanı sıra daha çok gerek klasik filmler gerekse kendisinin farklı ülkelerde ürettiği filmleri dizi formatında yayınlamaktadır. İzleyici bu filmleri yondeşmiş kitle iletişim aracılığıyla eş zamanlı/online olarak veya indirerek istediği zaman, istediği yerde, istediği araçlarla izleyebilmektedir.

Dikkate değer başka bir farklılık ise filmler sadece Kuzey Amerika menşeli veya Hollywood merkezli değil, farklı ülkelerde ve farklı dillerde yapımlar olmasıdır. Bu da farklı kültürlerin küresel düzeyde etkileşimini sağlamaktadır.

5. NETFLIX KÜRESEL EGEMEN SİSTEM İLİŞKİSİ

Küreselleşme "Batı kültürünün, biliminin, hayat arzının evrenselleşmesi; iletişim araçlarının yaygınlaşması ve belli merkezden kontrol edilebilir hale gelmesi; milli devletlerin uluslararası mali ve finansal kuruluşların kontrolüne girmesi, eğlence endüstrisine ait ürün ve hizmetlerin yaratılmasına ve pazarlanmasına odaklanan bir ekonomik sektörün adıdır. Sonuçta, Netflix de bilindik TV yayınlarından farklı bir tasarım olarak kapitalist sistemin içinden doğmuştur. Uluslararası iletişim ve enformasyon

ağları, bütün birey ve toplumları özgürleştirmeyi kendine amaç edinen küresel neo-liberal yapının/kapitalizmin yumuşak gücü olarak (Soft Power) görev yapmaktadır. Mesaj alıp vermeye dayalı bu sistemde birey ve toplumların etkileşimleri, eğitimleri, ekonomik yapıları, kültürleri, sosyal yaşantıları, modernleşmesi, endüstriyel gelişmeleri ve toplumsallaşmaları gibi unsurlar iletişim aracılığıyla gerçekleşmektedir.

Birey ve toplumların öncelikle zihinsel, kültürel ve ekonomik alanlarını biçimlendiren küreselleşmiş sömürgeci kapitalist sistemin içinde faaliyet gösteren bütün yapı ve organizasyonlar onun kurallarına göre işler ve onun çıkarına hizmet eder.

Netflix yayınlarının hangi sınıfın çıkar, amaç ve ideolojisine hizmet ettiği düşünüldüğünde, egemen küresel sistemin bir parçası olduğu kolayca anlaşılmaktadır.

Endüstri 4.0 teknolojisi (21.yy.) göz önüne alındığında, sosyal yapıyı oluşturan kültür etkileşim, özellikle kitle iletişim araçlarıyla farklı bir boyuta taşınmıştır.

İletişim birey, toplum ve kamuoyu üçgeninde değerlendirildiğinde; bir tarafın, öbür tarafın davranışını istenen yönde etkileme ve değiştirme süreci olarak karşımıza çıkmaktadır (Alemdar ve Erdoğan, 1990:51). İletişim sadece sözcüklerle yapılmaz, sembol ve dilsel göstergelerle de yapılır. Enformasyon; insanın düşünce, tutum, kanaat ve tercihlerini belirlemede en etkili etmen olduğu gerçeğinden hareketle, özellikle günümüz insanının okumayı değil de izlemeyi tercih ettiği göz önünde bulundurulduğunda, görsellerin birey ve toplumları gerek zihinsel gerekse kültürel olarak biçimlendirdiği de bir hakikattir. Medya, çıkarlarının kaynağı olan toplumu yok sayamaz; daima her zaman çıkarları doğrultusunda bir toplum üretir.

Medya sermaye ile birlikte mevcut ekonomik sistem içinden doğmuştur. Bununla birlikte medya ve kültür endüstrileri kapitalist ekonomik ve neoliberal siyasi yapılar içinde faaliyette bulunurlar. Bunlar egemen yapıların belirlediği kurallara göre işler. Bu ortamda her türlü üretilen ve dağıtılan kitle iletişim içerikleri bu bağlam içinde değerlendirilir (Yaylagül, 2018:143). Her türlü iletişimin temel amacı, birinin diğerini istenen düzeyde etkilemek ve onu olumlu veya olumsuz yönde değiştirmektir. Hiçbir iletişim bu niyetten arınmış değildir. Medya ekonomi politik yaklaşıma göre, medya ve kültür endüstrilerini anlamak için onların ekonomik yapıları dikkate alınmalıdır. Ayrıca onlara göre, ekonomik ve siyasal yapıyı üretenler toplumsa hayatı da üretirler (Yaylagül, 2018:149). Bu bağlamda medyanın ürettiği her türlü mesaj/içerik kitleler için üretilmektedir. Bununla beraber, her kitle iletişim aracının kendine özgü bir ideolojisi ve hedefi vardır. Bu düşünceler temelinde medya kuruluşlarının ticari ve ideolojik kuruluşlar olduğu ve özellikle küresel yayın yapan araçlar olarak her şartta egemen yapının bir organı olarak (mülkiyet ve ideolojik açıdan), küresel Neo-liberal egemen sistemin ilkeleri doğrultusunda yayın yaptıkları bir gerçektir. Hiçbir iletişim süreci yoktur ki alıcı/alıcılarda bir zihinsel bir dönüşüm, bir anlayış ve davranış değişikliği amaçlanmamış olsun. Kısacası medya iletilerinde çıkarlarını ve dünyaya bakışını yansıtır.

Medya ekonomi politik yaklaşıma göre yine medya, küresel sermayenin çıkarı doğrultusunda bir öncü güç olarak küresel düzeyde üretilen metalar için -medya içerikleri de metadır- pazarlar oluşturur, kitleleri bu ortamlara hazırlar, kitlelerin davranışlarını kontrol eder ve toplumsal ilişkileri biçimlendirir.

Aldous Huxley kaynakçaya eklenmeli küresel egemen sistemin toplumları kontrol etme arzusu ve stratejisine ilişkin Yeni Cesur Dünya (1932) adlı romanında tanımlama yaparken, ırkların tam olarak eşit olduğu, aile, sanat, kültürel çeşitlilik, edebiyat ve felsefe gibi bütün değerlerin kaldırıldığı bir dünyada toplum değiştirilmiştir. Bu toplum eğlence ve zevk peşinde koşan bir toplumdur. Tıpkı bu ütöpik romanda olduğu gibi küresel egemen sistem toplumları değerlerinden kopararak, kendi kontrolünde ve kitleler için kültür endüstrileri tarafından üretilmiş değerlerini benimsemiş homojen yapıda bir toplum üretme peşindedir. Yine Huxley'den kısa zaman önce bu bağlamda Nohum Goldmann'ın (Siyonist liderlerden) 1915 yılında yayınlanan *Der Geist der Militarismus (Militarizm'in Ruhunu)* adlı eserinde, bütün dünya toplumlarının değerlerinden koparılacağı, hiçbir geleneğin kutsallığının olmayacağı, ne kadar klasik değerler varsa hepsinin anlamsızlaştırılarak toplumların hafızalarından kazanacağından bahsederken çağın siyasi ruhunu şöyle tanımlar:

“Çağın zihniyetini ve tarihi misyonunu şöyle özetlemek mümkündür: „Birinci amaç ve görev, kültürlenmiş insanlığın şimdiye kadar hakim olduğu (toplumların kendi kültürleri. y.n.)

toplumsal sistemleri yeniden düzenleyerek yenisini kurmaktır. Bu eskinin yıkımı ve yeninin yapılacaktır; eski olan ne varsa yok edilecek ve yeni bir anlayış inşa edilecektir. Evvela eski düzenin bütün sınır kazıkları, düzenin bariyerleri ve bütün etiketleri sökülerek def edilecek sonra yeni kurulacak sistemin bütün parça ve değerleri sökülüp atılanların yerine uygun şekilde; üst üste ve tek tek yerleştirilecektir. (...) Demek ki birinci aşamada eskinin yok edilmesi söz konusu olunca ilk görev yıkımdır: Eski sistemi üreten bütün sosyal sınıflar ve toplumsal biçimlerin hepsi tahrip edilecek, bireyler/tek tek insanlar içinden geldiği tarihi köklerinden koparılacaktır; hiçbir gelenek artık kutsal sayılmayacaktır, eski olan ani yeniden önce ne varsa sadece hastalığın/kötünün bir sembolü olarak var olacaktır. Parola: Mevcut olan yok edilmek zorundadır!

Çağımızın (...) görevini yerine getirecek güçler, sosyo-ekonomik alanda kapitalizm, siyasal-zihinsel alanda ise demokrasidir. Şu ana kadar demokrasinin çok şeyler yaptığını ama işini henüz bitirmediğini hepimiz biliyoruz. Kapitalizm el an geleneksel eski iktisadın her türlü biçimine karşı mücadele veriyor. Ayrıca demokrasi gericiliğin bütün güçlerine karşı sıcak bir savaş yürütüyor. Bu işi askeri bir deha bitirecektir. Onun tektipleştirici ilkesi çağın bu görevini arkasında hiçbir şey bırakmadan yürütecektir. Fakat, kültür çevremizin bütün unsurları, kültür sistemimizin askerleri olarak üniformalarını giyerlerse, bu iş çözülmüş demektir.” (Goldmann, 1915:37).

Kısacası kitle iletişim içerikleri kültür endüstrisinin ürünleri olarak ideolojiktir. Bu ideoloji sosyal ilişkileri küresel düzeyde yeniden düzenlemeyi amaçlar. Dolayısıyla ideoloji, bütün toplumsal ilişkilerde içinde örtük ve dolayımlanmış olarak vardır. İdeoloji keyif vericidir, ideolojinin dışına çıkmak acıtır. Bu keyif adına bireyler geleneksel davranışlarından koparak yeni davranış ve toplumsal ilişki biçimlerini edinme tehdidi ile yüz yüzedirler. Bu yüzden birey sürekli toplumsal ideolojik ilişkiler içindedir ve bu ilişkilerin hiçbiri masum değildir¹. Bununla beraber; Netflix LGBT'lilerin sosyal yaşamda meşrulaştırılması ve onların da normal -sapkın olmadıkları anlamında- bir insan oldukları düşüncesini yaymak için yayınladıkları filmlerde destek vereceğini açıklamıştır. Bu amaçla 60 milyon dolarlık bir destek vereceğini duyurmuştur. Bu karar ile birlikte öteden beri takip ettiği film konu ve kurgularında LGBT ilişkilere daha sık yer vermiştir (URL 2). Ayrıca Amerika'nın yeni başkanı Joe Biden ve danışmanları göreve geldikleri ilk gün ve ilk konuşmasında LGBT'liler ile ilgili açıklamalarda bulunmuş ve politikalarının LGBT'lileri dışlayanlar ile mücadele yönünde olacağını, hatta LGBT'lileri dışlayan ülkelere yaptırım uygulayacaklarını açıklamışlardır. Ayrıca Açık gay olan bir arkadaşını (Pete Buttigieg) da Ulaştırma Bakanı olarak atamıştır (URL3). Küresel egemen sistemin aktörü ABD olduğuna göre Netflix'in de bu sistem ve projenin bir parçası olduğundan şüphe yoktur.

6. NETFLIX DİZİLERİNİN MESAJ İÇERİKLERİ

Eğlence endüstrisi, ürün ve hizmetlerin yaratılması ve pazarlanmasına odaklanan bir ekonomik sektörün adıdır. Sonuçta, Netflix de bilindik TV yayınlarından farklı bir tasarım olarak kapitalist sistemin içinden doğmuştur. Küresel neo-liberal yapının bütün birey ve toplumları özgürleştirmeyi kendine amaç edinerek kapitalizmin yumuşak gücü olarak (Soft Power) görev yapmaktadır. Mesaj alıp vermeye dayalı bu sistemde birey ve toplumların etkileşimleri, eğitimleri, ekonomik yapıları, kültürleri, sosyal yaşantıları, modernleşmesi, endüstriyel gelişmeleri ve toplumsallaşmaları gibi unsurlar iletişim aracılığıyla gerçekleşmektedir. İletişim teknolojilerindeki değişim, medyaya teknolojik açıdan bakan kuramcılara göre toplumsal, siyasal ve ekonomik dönüşümlere de neden olmuştur. Günümüzde dijitalleşen ve yöndeşmiş dijital medya bütün eğlence endüstrilerini internet üzerinden kontrol etmektedir (Jenkins, aktaran Aydoğan, 2018:34). Dolayısıyla “Elektronik medya kültürel kimliğin dönüşmesini etkili bir biçimde desteklemektedir” (Poster, aktaran Aydoğan, 2018:112). Netflix, mevcut yayın politikaları ile küresel düzeyde bütün kitlelere ürettiği içerikleri dağıtarak küresel bir etkileşim ortamı sağlamaktadır. Farklı ülkelerde gerçekleştirdiği yapımlarda, her ne kadar konu ve karakterler farklı olsa da öz olarak bütün toplumlar aynı davranışları ve bireysel nitelikleri taşımaktadır. Bu içerikler üzerinden kitlelere bütün toplumlar ilişkilerin, cinsel yönelimlerin, kullandıkları dilin (her yaş ve cinsten karakterler aynı durum ve olaylar karşısında aynı ifadeleri kullanarak en uç denilebilecek küfürlerle tepki vermektedirler) ve davranışların aynı olduğu düşüncesi verilerek post modern küresel

¹ Bkz.: Güder, 2016 :75

bireysel bir kimlik üretilmek istenmektedir. Aşağıda Netflix yayınları arasından rastgele örnek olarak seçtiğimiz, Narcos, The Baby, Gypsy, You me her, Aşk 101, Alex Strangelove, La Cassa de Pappel, Elite, Le Reina Del Sur, Cuties, Dark Desire dizilerinde bu iddiaların desteklemek için okumalar yapıldığında, birçoğu +18 nitelikli olan, lise öğrencilerinin okul ortamlarını, aile, ebeveyn ve sosyal ilişkilerin konu edildiği; gençlere LGBT temelli cinsel yönelimler, uyuşturucu kullanımı ve geleneklere karşı koymayı farklılık ve özgürlükmüş gibi sunumunu, öte yandan geleneksel değerleri uyumlu yaşayan insanları mutsuz, uyumsuz, uyumsuz ve başarısızlığı işlenmekte; ayrıca var olan toplumsal ilkelerin özgür ve çağdaş yaşamın önündeki engeller olarak sunularak bireyler tabuları yıkma yönünde cesaretlendirilmektedir. Özellikle genç nesil-ebeveyn ilişkileri, geleneksel ile modern olanın karşılaştırılması, yeni cinsel yönelimleri, dünya görüşleri yansıtılmaktadır. Yansıtılan bu ilişkilerde; örneğin ebeveynler bir taraftan klasik ve geleneksel hayat anlayışına mensupken, diğer taraftan her işlerinde çarpık ilişki ve davranışlar sergilemektedirler. Böyle aile ortamında yaşarken kendini yalnız, mutsuz hisseden genç kuşakların sorunlarının nedeni klasik aile yapılarında ve bastırılmış arzularının yaşanmamışlığında saklı olduğu inançları verilmektedir. Bununla beraber neredeyse hepsinde apaçık LGBT ilişkisi görülmekte veya bu tür bir ilişki ima edilmektedir.

Bunun yanı sıra klasik anlamda sapkın ilişkilerde mutluluğun ortaya çıkması, önceden bu davranış ve yönelimleri yadırgayan çevreler tarafından bazı yaşanmışlıklar sonrası hoş ve doğal bir davranış olarak görülmeye başlanması; hatta daha sevecen, huzur verici bulunması ve hiçbir ayıp, günah ve aykırılığın söz konusu olmadığı; oldukça insancıl ve doğal olduğu, sadece biraz gülümseten bir davranış olarak vurgulanmaktadır.

Bu bağlamda özellikle ebeveynlere ve yetişkin çevrelere, genç kuşakların kendine özgü ve daha gerçekçiymiş gibi görünen davranışlarında, onlar şayet bu halleriyle kendilerini daha mutlu ve huzurlu hissediyorlarsa özgür bırakılmaları ve saygı gösterilmesi gerektiği mesajları verilmektedir. Netice itibari ile değişen taraf klasik ve yerel değerlere mensup çevreler olurken, genç kuşakların yerel değerlere karşı isyanı haklı bulunarak, önerilen yeni cinsel yönelimlerinde mutluluğu yakaladıkları düşüncesi öne çıkarılmaktadır. Bu sapkınlıklara övgü vardır. Z kuşağı diye tanımlanan- doğduğunda dijital medya araçlarını hazır bulan ve bireysel gelişimini bu araçlar üzerinden küresel değerlerle yüzleşerek etkileşim sağlayan yeni nesil- milenyum sonrası dünyaya gelmiş olan kuşak için mevcut toplumsal değerler ve yargılar hiç de önemli değildir. Çünkü mevcut sosyal ağlarda dolaşımda olan neo-liberal değerler karşıtı değerler ile buluşma şansları pek olası değildir. Olsa bile o değersiz olan ve kişiye haz ve eğlence gibi bir kazanım sağlamamaktadır. Bu nedenle gençler kendi yaşam biçimlerini farklı olma adına, özgürlük, eskiye karşı çıkışın verdiği heyecan ve duygu doğrultusunda yapacakları kuvvetle muhtemeldir.

Yapısalcı yaklaşıma göre insan eli ile yapılmış olan bütün kültürel yapılar metindir. Metinler bir bütüncü içinden seçilen öğelerle inşa edilir ve belli çerçeve içine alınır. Bu çerçeve içinde öğeler dilsel bir mantık ile kodlanır. Bu şekilde oluşmuş olan metinler inşa edenin niyetini, amacını, dünya görüşünü ve ideolojisini taşır. Netflix'in neredeyse bütün dizi ve filmlerini bir metin olarak kabul edersek, hepsi LGBT içerikli kareler ve seçkiler içermektedir. Metinlerin yapıları/sentaks anlamı oluşturan, daha doğrusu anlam oluşturmak için ortaya çıkar. Anlamı çerçeve, seçki ve öğelerin birbirlerini etkilemeleriyle ortaya çıkar. Bu bağlamda her bir film bir metin olarak kabul edilirse, içindeki öğeler filmin bütüncül anlamını oluşturur. Anlam kendi içinde görüntü ve durum akışından doğar. Yani her bir karenin birbirini etkilemesiyle oluşur. Ayrıca Netflix TV'yi bir metin olarak ele aldığımızda ve her bir film ve diziyi metnin ögesi olarak değerlendirdiğimizde, her ögeye sapkın ilişkiler, yerel, dini ve geleneksel olana karşıtlık, sapkın olana övgü, özgürlük ve özne olmak gibi anlamlar yüklenmiştir. Bütün dizileri ve filmleri bir bağlamsal ilişki içinde değerlendirdiğimiz zaman Netflix'in ideolojisi ve işlevi ortaya çıkmaktadır. Yeni dünya düzenini inşa etmek isteyen güçlerin bir cinsel devrim hareketi başlatılmış olduğu ve Netflix'in ise bu projenin enformatik parçası olduğu anlaşılmaktadır. Filmlerde genel olarak verilmek istenen LGBT'ye özendirme ve bu cinsel tercihleri meşrulaştırma çabalarının yanı sıra evlilik dışı ilişkiler ve evlilik dışı çocuk edinmenin dürüst ve haklı bir tercih olduğu, aynı zamanda evli iken dahi hem hetero hem homo seksüel olunabileceği, eril yapıya karşı feminist düşüncelerle mücadele, feminist düşüncelerle olduğu belli olan her yaşta ve cinsten kişilerin en mahrem ve galiz küfürleri sıradan konuşmalarda aile içinde bile kullanılabilmesi, ayrıca bu şekilde kadınların da erkekler gibi küfredebilmesinin eşitlik olarak görülmesi, uyuşturucu kullanımı ve satıcılığı -neredeyse her filmde- işlenmektedir. Geleneksel kültür yapılarında tabu ve sapkınlık olarak kabul edilen her ne varsa

bu filmlerde öteki, bayat ve terk edilmesi gereken olarak gösterilmektedir. Buna mukabil LGBT ve ilişkiler övülmektedir.

7. NETFLIX DİZİLERİNDEN BAZI ÖRNEKLER

Resim 1: Narcos

Ünlü Kolombiyalı uyuşturucu baronu Pablo Escobar'ın hayatını konu edinen filmde kartel liderlerinin birinin çalışanı ile olan açıktan eşcinsel ilişkileri de işlenmektedir.

Resim 2: Elite

İslami geleneksel bir kültür ve inanca sahip olan Nadia ve ailesi modern toplum içinde çıkmazlarla yüzleşir ve zaman içinde geleneklerini terk ederek değişir. Gay olan erkek kardeşini ailecek kabullenirler. Doğru olanın kişilerin bireysel tercihleri ve onları mutlu eden şey olduğu kararına varırlar ve bu bağlamda başlangıçta öteki olan alana uyumlu hale gelirler.

Resim 3: The Baby

Bir lisede okuyan öğrencilerin gerek okul içinde ve kendi aralarında gerekse aileleri ve çevre ile ilişkilerinde yaşadıkları sorunları konu eden film. Geleneksel değerlere bağlı olan ebeveynlerin sadakatsizliği, kirli ilişkileri, yöneticilerin sapkın ve mutsuz iğrenç ilişkileri karşısında ergenlerin cinsel yönelimleri ve bu gelenek karşıtı tercihleri ile kendi aralarında ve tercihleri ile mutlu oldukları yönünde bir enformasyon vermektedir. Ebeveynler gençlerin yaşantılarını hoş görü ile karşılarken, kendi klasik yaşam ve cinsiyet ilişkilerinden dolayı mahcup ve pişmanlık içindedirler. Gelenekseli yaşayanları sahte ilişkileri ve davranışları karşısında ergenlerin tercihleri geleneğe karşı sapıkça görünse de her biri çok uyumlu, mutlu, özgür bireyler olarak temsil edilmektedir. Resim karesinde iki liseli eşcinsel ergenin ilişkisi görülmektedir.

Resim 4: Ingebornable

Meksika’da çekilen bu filmin konusu Meksika Başkanı’nın bir suikaste kurban gitmesi ve en güçlü katil zanlısı eşinin olduğu düşüncesi temelinde devam eden bir dizi. Burada başkanın kızı rolündeki kadın ile nedimesi arasında geçen bir cinsel bağ da konu ediliyor.

Resim 5: Le Reine del Sur

Meksika’nın Devlet Başkanı olmak isteyen bir uyuşturucu baronun hedeflere ulaşabilmek için değişik yasa dışı yollara başvuran bir kişinin danışmanı ve onun yanında çalışan bir elemanı arasında geçen eşcinsel bir ilişkiden bir sahne.

Resim 6: Cuties

Film Fransa’da 11 yaşında Senegalli Müslüman bir göçmen çocuğu konu almaktadır. Geleneksel ve dindar kültürü benimsemiş bir ailenin çocuğu olan Amy’nin okul çevresinde ailesinden almış olduğu kültür ve değerlere karşı Cuties /Minnoşlar adlı bir dans grubuna katılmasıyla hayatı değişir. Buradaki dünyada yerini anlamaya başlar ve cinsel gelişimini fark eder. Bu süreçte geleneksel aile değerleri ile çatışma yaşar. Film, bütün dünyada çok fazla olumsuz tepki almış ve çocukların cinsel istismarı söz konusu olduğu düşüncesiyle birçok abonman Netflix üyeliğini sonlandırmıştır. Bu filmde iki kız çocuğunun yetişkinlere özgü cinselliğe özendirilmesi söz konusudur. Hatta pedofillerin zevkini tatmin için küçük bir kız çocuğunun cinsel obje halini getirildiği yönünde de yoğun ve sert tepki almıştır.

Resim 7: Monarca

Meksikalı bir tekila milyarderi, kalp krizi geçirdiği için yıllar önce yaşadığı travmatik bir durum nedeniyle Amerika’da gazeteciliğe başlamış kızını Şirketin (Monarca) başına geçmesi için çağırır.

Ancak abisi bu makama taliptir. Bu arada babası katledilir. Annesi ve evli olduğu halde erkek bir sanatçı ile aşk yaşayan küçük erkek kardeşi vardır. Ayrıca babasının ortağı olan bakanlık dahil birçok görevde bulunmuş, gizli işleri olan bir amca. Karmaşık ilişkiler içinde bir kadının bütün güçlülere karşı verdiği mücadele konu edilmiştir. Neredeyse bütün filmlerde olduğu gibi burada da eşcinsellik konu edilmektedir.

Resim 8: Gypsy

Bu film, sınırları aşmak ve başkası olma arzusunu işliyor. Evli bir kadın psikoloğun hastaları ile olan ilişkisini anlatmaktadır. Lezbiyen ilişkileri temsil eden bir dizi.

Resim 9: La Cassa de Pappel

Bir suç dehası planını gerçekleştirmek üzere polisi ustalıkla yönlendirirken sekiz hırsız, rehinelere alarak kendilerini İspanya Kraliyet Darphanesine kilitler. Burada geçen bir dizi hikaye ve oyunlar konu ediliyor. Diziden alınmış bir eşcinsel ilişki görüntüsü.

Resim 10: Çizgi Filmlerde Netflix

Kaynak: URL4

Çocuklar küresel egemen sistemin kontrolündeki Kültür Endüstrilerinin en önemli hedef kitlesi oluşturur. Masum gibi görünen ancak oldukça rafine ve sinsî bir şekilde ideolojik kodlanmış olan canlandırma sineması küçük yaşta ve henüz her şeyden habersiz olan çocukların kapitalist değerlere ve egemen sistemin çıkarlarına uygun, zihinsel ve davranışsal olarak biçimlendirilmelerine hizmet etmektedir.

Resim 11: Hz İsa'yı Eşcinsel Gösteren Bir Film

Kaynak: URL5

Egemen sistemin bir aygıtı olarak faaliyet gösteren Kültür Endüstrileri; egemen yapının küreselleşmesinde en büyük engel olan teşkil eden kültürel ve dini değerleri yıkmayı hedef alır. Bu bağlamda Hz. İsa dahi eşcinsel olarak gösterilerek Hristiyan dünyasına eşcinselliğin din dışı bir davranış olmadığını, Hristiyan birinin de eşcinsel olabileceğini ve bu onun ahlaksızlık olduğu anlamına gelmediği vurgulanmaktadır.

8. SONUÇ

Netflix'in gerek yukarıda içeriklerinden bahsettiğimiz gerekse diğer film ve dizilerinin hemen hemen hepsinde LGBT, uyuşturucu, şiddet ve geleneksel değerleri aşağılama mevcuttur. LGBT'ye hem övgü hem de özendirme vardır. Bu tür cinsel yönelim ve tercihlerin sıradan veya tamamen insancıl olduğuna ilişkin meşruluk kazandırılmaktadır. Bütün ülkelerdeki yapımlarda bu tür ilişkilere yer verilerek, bir taraftan tekrar edilerek pekiştirilmekte diğer taraftan bütün toplumlarda da var olduğu düşüncesi empoze edilmektedir. Hedeflenen kitle bir iletiye sürekli maruz kalırsa o mesaj sonunda doğru görünmeye başlar. Hogg ve Vaughan'a göre bir mesajı sık sık görmek o mesajın anlaşılabilirliğini ve etkisini artırır (aktaran Kağıtçıbaşı ve Cemalcılar, 2015:205).

Global köy insanları (yeniden) birleştirmiştir. Dünyayı kolektif algılama olanağı vererek. Hiçbir iletişim aracı yansız değildir. Medya insanların düşünce yapılarını ve algılarını değiştirir. Dünyanın hakimi uluslararası firmalar bütün dünyadaki düşünce yapılarını da etkilemektedir (Riegel, 2005: 16-18). Global köyde bütün geleneklerden kopmuş ve küresel egemen sistemin (Yeni Dünya Düzeni) değerleri hakimdir. McLuchan ve Powers, dijital çağda insanların bireysel kimliklerini kaybedeceklerini, elitistler de dahil olmak üzere anonim şirket türü bir durum içinde herkesin robotik bir rolü olacağı ve insanların bu enformasyon seli içinde düşünemeyeceğini eder (Altay, 2005: 45).

Netflix'in hangi formatta olursa olsun bütün yayın ve içeriklerini bir bütün olarak ele almak gerekir. Hangi ülkede olursa olsun başka toplumlardaki deneyimlerle de ilişkilendirerek, ortak paylaşımlar olarak göstererek yeni eylem boyutunu güçlendirmekte ve dayanışma sağlamaktadır. Bunları salt bireysel deneyimler ve yaşantılar değil, küresel ve insana ait doğal davranışlar olduğu algısı vermektedir.

Egemen sistemin stratejik bir eylemi olarak gelenekseli yapı bozumuna uğratarak ahlakçı kutsiyetini alaylı, aşağılayıcı biçimde nefrete dönüştürücü düzeye indirgeyerek çarpık bir temsilini sergilemektedir. Böylece kendine ve kendi gibi olanlara yaşam ve iktidar alanı açmaktadır. Dolayısıyla geleneksel kültürel değerler ve bilinç ile yeni eylem, cinsellik ve toplumsal cinsiyet ilişki düzeylerini mukayese fırsatı verilmektedir. Bu karşılaştırma ile cinsel olarak farklı ilişki boyutuna geçişi zihinsel çarpıtma yoluyla kolaylaştırılmakta, bireyler cesaretlendirilmekte ve ilişkiler doğallaştırılarak teşvik edilmekte, hatta meşrulaştırılmaktadır. Bu doğal bir insan hakkı olarak görülmektedir. Geleneksel ve kültürel değerler temelinde bireysel ve toplumsal karşı çıkışları suç ve insan hakkı ihlali olduğu şeklinde anlatılmaktadır.

Sunulan içeriklerde evlilik dışı çocuk edinilebilir aynı zamanda ahlaklı ve doğru kişi de olunabilir veya hem evli hem de gay olmak normaldir. Yayınlanan yapıtlarda feminist ayrımcılık, eril toplumsal yapıya karşı bir savaş da bariz bir şekilde görülmektedir. Toplumsal cinsiyet eşitliği geleneksel yapıda sadece erkeklerden işitilen en kaba cinsel küfürler her yaştan ve cinsten kişilerin ağzından söylenilerek doğal

bir konuşma biçimi şeklinde verilerek cinsiyet eşitlikçi bir anlam yüklenmektedir. Netflix'in LGBT lehine bir kampanya başlattığı ve ABD'nin yeni başkanı Biden tarafından açık olarak LGBT lehine bir politika izlemesi ve Kabineye Ulaştırma Bakanı olarak bir gay ataması da bunun bir göstergesidir.

Kısacası Netflix'in küresel sistemin bir parçası olarak küresel cinsel devrimi gerçekleştirmek, rasyonel ve geleneksel yapıların simgesel sunumlarla sökülmesi, irrasyonel doğruluğuna, haz verici, mutlu edici olduğuna ve doğallığına izler kitleyi ikna etme görevi yerine getirmektedir. Çünkü küresel kültür yapısı küresel egemen sistemin teknolojik aygıtlarının ürünü ve nihai amacıdır.

KAYNAKÇA

- ALEMDAR, K. ve ERDOĞAN, İ. (1990). *İletişim ve Toplum (Kitle İletişim Kuramları Tutucu ve Değişimci Yaklaşımlar)*. Ankara: Bilgi Yayınevi.
- ALTAY, D. (2005). "McLuhan", *Kadife Karanlık: 21. Yüzyıl İletişim Çağını Aydınlatan Kuramcılar*. Haz. Nurdoğan Rigel, Gül Batuş, Güleda Yücedoğan, Barış Çoban. İstanbul: Su Yayınevi.
- AYDOĞAN, F. (Ed.) (2018). *Yeni Medya Kurmaları*. 2. Baskı içinde: Poster, Mark: "Postmodern Gerçeklik" (Çev. Ömer Aydınoglu). İstanbul: DER Yayınları.
- BENNET, A. (2005). *Kültür ve Gündelik Hayat*. Orijinal Künye: Culture and Everyday Life, SAGE Publications. (Nagehan Tokdoğan, Burcu Şenel, Umut Yener Kara, Çev.). (Fatma Gedikoğlu Üstün). Ankara: Phoenix Yayınevi.
- BAUMAN, Z. (2003). *Modermlik ve Müphemlik*, (Çev. İsmail Türkmen), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- BOURDIEU, P. (2015). *Was heißt sprechen? Zur Ökonomie des sprachlichen Tausches*. Budapest: 1990 by Wilhelm Braumüller Universitäts.
- GOLDMANN, N. (1915). *Der Geist des Militarismus*. Stuttgart und Berlin: Deutsche Verlags-Anstalt.
- GÜDER, F. Z. (2016). *İkna Dili ve Medya*. İstanbul: Kriter Yayınevi.
- HUXLEY, A. (2010). *Cesur Yeni Dünya*. (Ü. Tosun, Çev.). İstanbul: İthaki Yayınları.
- KAĞITÇIBAŞI, Ç. Ve CEMALCILAR, Z. (2015). *Dünden Bugüne İnsan ve İnsanlar: Sosyal Psikolojiye Giriş*. İstanbul: Evrim Yayınevi.
- LULL, J. (1995). *Media, Communication, Culture: A Global Approach*. Cambridge: Polity Press
- RIEGEL, N. (2005). *Kadife Karanlık. 21. Yüzyıl İletişim çağını Aydınlatan Kuramcılar*. İstanbul: Su Yayınevi.
- YAYLAGÜL, L. (2018). *Kitle İletişim Kuramları. Egemen ve Eleştirel Yaklaşımlar*. 8. Baskı, Ankara: Dipnot Yayınları.
- URL 1 (<https://www.siyasalkitap.com/u/siyasalkitap/docs/d/i/dizgi-kultur-ve-gundelik-hayat-site-pdf-1562835457.pdf> . Erişim :10.02.2021.
- URL 2 <https://tr.euronews.com/2021/02/05/biden-yonetiminden-lgbt-haklar-n-n-uluslararası-captakorunmas-icin-yapt-r-m-sinyali>, Erişim: 11.02.2021.
- URL 3 <https://www.takvim.com.tr/dunya/2021/02/04/son-dakika-abd-tarihinde-bir-ilk-lgbt-bakan-pete-buttigieg-yemin-ederek-goreve-basladi>.Erişim: 16.12.2020.
- URL 4 <https://www.takvim.com.tr/guncel/2019/07/27/cocuklarimiz-icin-buyuk-tehlike-cizgi-filmlerde-lgbt-propagandasil>, Erişim:10.12.2020.
- URL 5 <https://www.ntv.com.tr/galeri/yasam/hz-isayi-escinsel-gosteren-netflix-iceriginin-yapimcisina-saldiri,aDNWWokxmEilmO76dLYFDA/OGIVapsRIUavldTRemJ3TA> Erişim: 11.11. 2020.